

належать до світових лідерів за станом охорони навколишнього середовища і мають досить середні значення ESI-індексу. Так, Канада посідає 6-те місце, Японія – 30-те, Німеччина – 31-ше, Франція – 36-те, США – 45-те, Великобританія – 65-те, Італія – 69-те (Україна – 108-ме). Це пояснюється пріоритетним прагненням цих країн до нарощування ВВП, порівняно з природоохоронними заходами, та досить інтенсивним використанням природних ресурсів.

Індекс соціального виміру (Ісв) сформовано шляхом усереднення трьох глобальних індексів: індексу якості і безпеки життя (Ія), індексу людського розвитку (Ілр), індексу суспільства, заснованого на знаннях (Ікс). Успіх країн у досягненні найкращих соціальних стандартів життя, як наприклад, у Японії, формується не лише за рахунок високого добробуту. Важливіше, що країни здійснюють послідовну політику, спрямовану на гармонізацію основних факторів, що впливають на соціальний розвиток. Вони досягли в 1,2 разу нижчої, ніж у країнах «великої вісімки», нерівності суспільства (вираженої за допомогою GINI-індексу). В цих країнах дуже низькі видатки на оборону та одні з найвищих у світі витрати на охорону здоров'я, освіту, розвиток засобів масової інформації й комунікацій. Як наслідок — вони мають високий рейтинг політичної стабільності, значний рівень громадянських свобод, низький рівень корупції, високу середню тривалість життя населення. Виходячи з вищезазначеного, Україна має обрати напрацьований світом найкращий досвід.

УДК 65.01:005.34

О.В. Ольшанський, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

В.М. Селютін, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ПРОЦЕСНОГО ПІДХОДУ У ТЕОРІЮ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Ґрунтуючись на відомих наукових дослідженнях з теорії управління, завдання прийняття управлінського рішення при процесному управлінні може бути відображене наступним виразом:

$$\langle 3, T, P | C\delta, \Pi, \Pi, O, A, K, f, A^* \rangle, \quad (1.1).$$

де: зліва від вертикальної межі розташовані символи, які описують відомі, а праворуч – невідомі елементи завдання прийняття управлінського рішення:

Z – початкова проблемна ситуація;

T – час для ухвалення рішення;

$P = (P_u \dots, P)$ – необхідні для ухвалення рішення ресурси;

Cd – довизначена проблемна ситуація;

$A = (A_u \dots, A)$ – альтернативні варіанти рішення;

$\Pi = (\Pi_b \dots, \Pi_n)$ – припущення (гіпотези) про розвиток ситуації;

$\Pi = (\Pi_u \dots, \Pi_n)$ – цілі, на досягнення яких спрямовано рішення;

$O = (O_b \dots, O_w)$ – обмеження;

$K = (K_u \dots, K_p)$ – критерії вибору якнайкращого рішення;

f – функція переваги ОНР (особа що приймає рішення), що включає як об'єктивні критерії з безлічі K , так і особисті суб'єктивні переваги ОНР;

A^* – оптимальне рішення.

У деяких випадках час і ресурси на ухвалення рішення можуть бути невідомі і мають бути визначені самою особою що приймає рішення і системними аналітиками.

Тоді формула (1.1) буде мати такий вигляд:

$$\langle C \mid Cd, T, P, \Pi, \Pi, O, A, K, f, A^* \rangle. \quad (1.2).$$

Що ж до проблемної ситуації, то якщо початкова проблемна ситуація C визначена з рівнем конкретності, достатнім для ухвалення рішення, її довизначення не потрібне, і Cd тоді праворуч від вертикальної межі немає.

$$\langle Z, T, P \setminus \Pi, \Pi, O, A, K, f, A^* \rangle. \quad (1.3).$$

Ресурси, необхідні для реалізації окремих варіантів рішень, входять до безлічі обмежень O . Крім того, вони враховуються в безлічі K як один з основних критеріїв.

Детальніше елементи ухвалення рішень є наступні.

Під проблемою (вибір оптимального управлінського рішення) розуміється різниця між фактичним і бажаним станом об'єкта ухвалення рішення. Проблема завжди пов'язана з певними умовами та причинами її виникнення, які узагальнено називають ситуацією. Сукупність невизначеностей та ситуації утворює проблемну ситуацію. Початкова проблемна ситуація C описується змістовно і, якщо це можливо, за допомогою сукупності кількісних характеристик. Опис проблемної ситуації має закінчуватися змістовним формулюванням проблеми, яку необхідно вирішити.

Залежно від характеру завдання час на ухвалення рішення T може становити секунди або години, що характерно для термінових або оперативних завдань, і набагато більший період часу – для нетермінових або довгострокових завдань. Час, який ми маємо, істотно впливає на можливість отримання повної та достовірної інформації про проблемну ситуацію та всебічного обґрунтування варіантів рішень і наслідків від їх реалізації.

Як ресурси P для знаходження оптимального рішення (але не його реалізації) можуть використовуватися: знання і досвід ОПР, системних аналітиків і експертів; науково-технічний і інформаційний потенціал організації, де готується рішення.

На початковій стадії ухвалення рішення проблемна ситуація може бути визначена не повністю. Це може бути обумовлено різними факторами, наприклад недостатністю інформації, недостатньою аналітичною опрацьованістю початкової проблеми тощо. У цих умовах потрібно буде довизначити початкову проблемну ситуацію до рівня конкретності, достатнього для подальших дій щодо ухвалення рішення. Безліч припущень (гіпотез) про розвиток ситуації у майбутньому характеризує невизначеність багатьох факторів, зовнішніх і внутрішніх умов реалізації рішення, що ухвалюється.

У випадках, коли невизначеності щодо розвитку проблемної ситуації немає, то зникає необхідність формування безлічі припущень. Для чіткого визначення варіантів усунення проблемної ситуації необхідно сформулювати безліч цілей $C = (C_u \dots, C_n)$. Реальні завдання, як правило, є багатоцільовими і лише в окремих випадках може формулюватися єдина мета. Крім того, навіть єдина мета може бути поділена на підцілі, що характерно при прийнятті управлінських рішень у підприємствах торгівлі.

Реалізація рішення завжди здійснюється в умовах різних обмежень: фінансових, матеріальних, кадрових, правових і інформаційних. Тому необхідно чітко сформулювати безліч обмежень $O = (O_b \dots, O_w)$, які мають враховуватися під час ухвалення рішення у конкретній проблемній ситуації.

Для досягнення безлічі цілей формується безліч альтернативних варіантів рішень $A = (A_u \dots, A_n)$, з яких має бути обране єдине оптимальне або прийнятне рішення A^* . До безлічі можливих рішень може включатися і рішення про бездіяльність, за якої зберігається проблемна ситуація. Рішення описуються змістовно і формально – набором певних характеристик, до яких обов'язково включаються також ресурсні характеристики.

Безліч критеріїв $K = (K_u \dots, K_p)$ використовується для оцінки варіантів рішень щодо досягнення мети в умовах певної ситуації та їх

ранжування за пріоритетами. За допомогою K можна отримати абсолютну або відносну оцінку рішень. Абсолютна оцінка рішень може бути вироблена тільки в окремих і виняткових випадках.

Тому у переважній кількості реальних завдань на практиці вдається зробити тільки порівняльну оцінку рішень. Ця оцінка може мати якісні, тоді всі альтернативні варіанти рішень просто упорядковуються за інтегральною критерійною оцінкою, або кількісні характеристики і можна бути порівняти, на скільки одне рішення краще за інше. У результаті такої оцінки системні аналітики здійснюють попередній вибір кращого рішення – A^* .

У підсумку, завдання ухвалення рішення індивідуальною ОПР (особою що приймає рішення) можна стисло сформулювати таким чином. В умовах проблемної ситуації S , часу T , який мають, і ресурсів P , необхідно до визначити ситуацію, отримавши S , сформулювати безліч цілей C , обмежень O , альтернативних рішень A . Також треба здійснити оцінку рішень і знайти оптимальне рішення A^* з безлічі A , керуючись сформульованими критеріями вибору K і функцією переваги ОПР. Функція переваги характеризує індивідуальні особливості ОПР, її інтереси. Аналітично ця функція може бути виражена тільки з погляду рівня оптимізму ОПР (цінності рішення). Думка ОПР щодо найкращого рішення може не співпадати з думкою системних аналітиків, тобто індивідуальний вибір управлінського рішення не завжди відповідає суспільним інтересам.

З урахуванням вище викладеного, процес управління системою прийняття управлінського рішення в підприємстві торгівлі при процесному управлінні може бути представлений у вигляді сукупності його основних елементів.

УДК 330.341.1(477)

О.І. Печенка (*ХДУХТ, Харків*)

К.Ю. Величко, канд. екон. наук, доц. (*ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Харків*)

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СТАРТАП-ІНДУСТРІЇ УКРАЇНИ

Рушійною силою конкурентоспроможності світової економіки виступає інформаційно-технологічна індустрія усіх країн світу. Це спонукає інтенсивно розвиватися стартап-компанії. Найшвидшим шляхом продукування інновацій є розвиток стартапів на базі вже